

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE VIOLA (Cuadrimestres III e IV)
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA VIOLA (Cuadrimestres III e IV)										
ESPECIALIDADE:	Interpretación				ITINERARIOS:	Viola				
CARÁCTER:	Obrigatoria				TIPO DE CLASE:	INDIVIDUAL				
DEPARTAMENTO:	Corda fretada				XEFE DE DPTO.:	Diego Segade Blanco				
CURSOS	1º curso	2º curso	3º curso	4º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:	Diego Segade Blanco				
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:	1,5
ECTS/CUAD.			9	9					Observacións:	
DOCENTES:	NOME E APELIDOS				EMAIL/TEL/WEB		TITORÍA			
	Diego Segade Blanco				diegosegade@gmail.com		Luns 16:00-17:00h			

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
<p>DESCRITOR: Desenvolvemento e perfeccionamento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan a interpretación do repertorio máis representativo con valoración crítica, estilo propio e madurez creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público.</p>	
<p>COÑECEMENTOS PREVIOS: Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos do cuadrimestre anterior.</p>	
<p>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS: Dado o seu carácter eminentemente práctico, a sinerxia principal dáse coa disciplina de Repertorio con Piano acompañante sendo inherente á súa esencia e existencia. Débese intentar tamén relacionar co resto das materias do currículo.</p>	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	E11, E12, E14, E15, E16, E110
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015 do 29 de outubro anexo II	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.-Desenrolar autonomía progresivamente na resolución de problemas técnicos no estudo individual.	T1-T2-T3-T6-T15-X8-X21-X24
2.-Adquirir progresivamente a facultade de interpretación de obras de diferentes estilos sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.	T1-T2-X1-X11-X21-E11-E12-E15
3.-Ter a capacidade de actuar en público con seguridade e control da situación.	T13-X6-E11-E14-E110
4.-Interpretar en público un programa acorde co nivel amosando capacidade comunicativa e calidade artística.	T13-X3-X6-X13-X21-E11-E12-E14-E15-E110
5.-Participar en todas as actividades propostas polo departamento de corda ou a directiva do centro, como implicación pedagóxica e educativa.	T17-E16

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
TEMA 1- Disposición corporal	1.1-Posición do instrumento e do arco: Control muscular e técnicas de relaxación. 1.2-Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces. 1.3- Identificación, diagnóstico de problemas e procura de solucións.	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 2- Man esquerda	2.1-Desenvolvemento da velocidade dos dedos da man esquerda. 2.2-Perfeccionamento do traballo das posicións da man esquerda e os seus cambios. 2.3-Dobres cordas e acordes de tres e catro notas, traballo da polifonía no instrumento. 2.4-Traballo sobre o vibrato para empregalo como un recurso expresivo apropiado a cada contexto musical.Tipos de vibrato	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 3- Man dereita	3.1-Perfeccionamento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son. 3.2-Coñecemento e perfeccionamento dos distintos golpes de arco como elementos de expresión musical. 3.3-Profundización no estudo das dinámicas, da precisión na realización das diferentes indicacións que a elas se refiren e do equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes. 3.4-Dobres cordas e acordes de tres e catro notas, traballo da polifonía no instrumento. 3.5-Perfeccionamento do control do movemento horizontal do brazo dereito (cantabile). Velocidades do arco	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 4- Parámetros estilísticos e de técnica instrumental	4.1- Interpretación de obras do repertorio do instrumento de dificultade acorde con este nivel académico. 4.2-Selección e dominio progresivo de exercicios e estudos útiles para o desenvolvemento da capacidade musical e técnica do alumno. 4.3-Desenrolo da comprensión das estruturas musicais nos seus distintos niveis de xerarquía: motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc. para chegar a través diso a unha interpretación consciente e non meramente intuitiva. 4.4-O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos. 4.5-Desenrolo da capacidade de autodixitación e arqueo. 4.6-Desenvolvemento do hábito da autocrítica.	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 5- Traballo individual e da memoria.	5.1-Adestramento permanente e progresivo da memoria. 5.2-Estratexias para estimular e desenrolar a concentración. 5.3-Mellora do estudo individual para a obtención de resultados eficaces e satisfactorios. 5.4-Traballo sobre a comprensión e memorización da obra a interpretar.	1/5 parte de todas as sesións
TOTAL SESIÓNS POR CUADRIMESTRE:		16

Os contidos de Viola serán os mesmos variando unicamente o nivel de esixencia dependendo do cuadrimestre a cursar.

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases individuais: 16 clases para traballar os contidos do cuadrimestre coa correspondente preparación por parte do/da alumno/a.	24	144	168
Clases maxistras: Impartidas por intérpretes ou pedagogos doutros centros.	0	5	5
Concursos: Participación nas probas de pre-selección do departamento e finais da comisión pedagóxica para actuar como solista coa orquestra sinfónica do centro.	0	10	10
Audición de departamento: Un 50% do alumnado participará (elixido polo profesor por méritos), como intérprete, na audición do departamento que se realizará nos últimos 10 días do cuadrimestre. Cada alumno/a interpretará un movemento dalgunha das obras do repertorio a traballar coa asistencia e valoración dos profesores/as do departamento de corda.	0	47	47
Audicións/exames de aula: Formará parte das audicións ou exames propostos para interpretar unha das obras a traballar no cuadrimestre.	0	40	40
TOTAL HORAS POR CUADRIMESTRE:			270H = 9 ECTS

Os contidos da programación adecuaranse ao número de sesións que puidera ter o alumno en cada cuadrimestre polas particularidades do calendario escolar, exceptuadas aquelas que teñan que ver coa no asistencia sen xustificación do alumno.

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Asistencia	Valorarse a asistencia e participación	T2, X1, EI6	10%
Estudo individual	Consecución dos obxectivos propostos	T1, T3, T6, T15, X8, X21, X24, EI2,	35%
Audición /Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T13, X3, X6, X11, X13, EI1, EI4, EI5, EI10	45%
Audicións de departamento	Asistencia como público ás actividades do departamento	T2, T17, EI6	10%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	100%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA) <i>(con máis de tres faltas pérdese a avaliación continua)</i>			
Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	100%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (alumnos en avaliación continua, para alumnos con avaliación continua esta será igual que a convocatoria ordinaria)			
Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	100%
<p>Observacións: Para alumnos con avaliación continua haberá unha avaliación ordinaria e outra extraordinaria na que se aplicarán as mesmas porcentaxes. No caso de alumnos sen avaliación continua (avaliación alternativa) a avaliación será igual independentemente da convocatoria elixida.</p> <p>Para os alumnos que sexan presentados a Matrícula de Honra (para o cal haberá un tribunal formado por profesores do Departamento), ver Anexo I con obras obrigatorias a interpretar.</p>			

7. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

REFERENCIAS BÁSICAS

Exercicios e libros de técnica: Flesch, Schradiek, Galamian...
Coleccións de estudos: Campagnoli, Chailly, Mateu...
Obras do repertorio violístico.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

BARRETT, H. [The Viola](#). University of Alabama Press
BLUM, D. *El arte del cuarteto de cuerda*. Idea Books
FISCHER, S. *Basics*. Peters
MAURICE, D. [Bartok's Viola Concerto: The Remarkable Story of His Swansong](#). Oxford UP
MENUHIN, Y. *Seislecciones con Yehudi Menuhin*. RM
NELSON, S. M. *The Violin and Viola*. Norton
POUNDS, D. [The American Viola Society: A History and Reference](#). A.V.S.
ROBINSON, M. *The Violin and Viola*. F. Watts
STRAVINSKY, I. *Poética musical*. El Acantilado
WILLIAMS, A. D. [Lillian Fuchs. First Lady of the Viola](#). *Studies in the History and Interpretation of Music*, vol. 45. E. Mellen Press
WILLIAMS, M. D. *Music for Viola*. Information Coordinators

Repertorio Orientativo

Estudos

Dancla: School of mechanism Fiorillo: 31 estudios selectos
Flesch: Scale system
Hoffmeister: 12 estudios
Kreutzer: 42 estudios
Mazas: Estudios brillantes
Rode: 24 caprichos
Schradieck: Escola da técnica. Vol: 1, 2 e 3
Sevcik: Escola da técnica Op.1 e Op.8
Polo: Dobles cuerdas

Repertorio viola

Bach, J. S. - 6 Suites
Bach, J.S. - 3 sonatas para viola da gamba
Bach, J. S. - Sonatas y Partitas
Bartok: Viola concerto
Benda: Concerto
Biber: Pasacaglia
Bloch: Suite
Bloch: Suite hebraique

Bocherini: Sonata
Bowen: Sonata para viola
Bowen: Concierto
Brahms: Viola Sonatas
Bruch: Kol nidrei
Bruch: Romanze Op.85
Clarke: Sonata para viola
Enesco: Koncerstück
Forsyth: Viola concerto
Glinka: Sonata en Re menor
Haendel: Sonatas
Hindemith: Trauermusik
Hindemith: Sonata Op.25 N°1
Hoffmeister: Concerto en Re maior
Hummel: Fantasia para Viola e orquesta
Lamote de Grignon: Scherzino
Martinú: Rapsodia Concerto
Martinú: Viola sonata
Mendelssohn: Sonata en Do menor
Milhaud: 4 Visages
Mozart: Sinfonía Concertante
Paganini: Motto perpetuo
Reger: Suites
Schubert: Sonata "Arpeggione"
Schumann: Adagio & Allegro
Schumann: Fantasiestücke
Schumann: Marchenbilder
Sitt: Conciertpiece
Stamitz: Concerto en Re maior
Telemann: 12 fantasías
Stamitz, A.: Concerto para viola
Schubert: Concerto para viola
Stravinsky: Elegie
Vieuxtemps: Sonata
Vieuxtemps: Caprice
Vieuxtemps: Elegía
Vitali: Chacona
Walton: Viola Concerto
Weber: Andante & Rondó ungarese
Williams: Suite
Zelter: Concierto en Mi bemol maior

8. OBSERVACIÓNS

Debido ao carácter progresivo da materia e tendo en conta as necesidades individualizadas dos alumnos e alumnas (físicas, técnicas e musicais) e a súa experiencia, o repertorio, exercicios e estudos a traballar cos contidos e competencias descritas, serán individualizados.

ANEXO

MODIFICACIÓNS NAS PROGRAMACIÓNS DICÁCTICAS DEBIDO Á CRISE SANITARIA DO COVID-19

”A preservación e mellora da saúde de todos convértese no obxectivo principal que ha de guiar a actuación de todas as Administracións públicas, e todas as actividades quedarán supeditadas á protección dese ben superior que é a saúde”.

(Orde EFP/361/2020, do 21 de abril, pola que se adoptan medidas excepcionais en materia de flexibilización dos ensinos de Formación Profesional do Sistema Educativo e dos ensinos de Réxime Especial.)

Debido á crise sanitaria provocada polo COVID-19 os obxectivos, contidos e a avaliación do segundo cuatrimestre adecuaranse ao visto nas clases presenciais realizadas ata o día 14 de marzo, cun total de cinco ou seis semanas lectivas en función dos festivos. A metodoloxía durante o periodo previo ó estado de alarma e, a partir de entón, estará adaptada ó teletraballo: gravacións de audio, videoconferencias, correo-e, whastapp, midis, etc. A avaliación por tanto tamén se verá modificada da seguinte forma:

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Asistencia	Valorarase a asistencia e participación	T2, X1, EI6	10%
Estudo individual	Consecución dos obxectivos propostos	T1, T3, T6, T15, X8, X21, X24, EI2,	35%
Audición en streaming ou gravación.	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T13, X3, X6, X11, X13, EI1, EI4, EI5, EI10	55%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Audición en streaming ou gravación.	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	100%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA) <i>(con máis de tres faltas pérdese a avaliación continua)</i>			
Audición en streaming ou gravación. Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	100%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (alumnos sen avaliación continua, para alumnos con avaliación continua esta será igual que a convocatoria ordinaria)			
Audición en streaming ou gravación.	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	100%

Protocolo de audición ou gravación

- O alumnx terá que realizar unha gravación en streaming. No caso de que a retransmisión teña peor calidade que unha gravación, daráselle unha hora para que mande o arquivo correspondente. En ambos os casos, o tribunal necesitará unha gravación do concerto ante posibles reclamacións.
- Para evitar que haxa unha manipulación no arquivo, daráselle unha palabra chave antes de comezar a gravación. Desta maneira, asegurámonos que a gravación está feita no momento e non sufriu modificación.
- Se por algunha razón o alumnx tense que desprazar para dispoñer ou ben dos instrumentos ou ben dunha boa conexión, permitiráselle un máximo de dúas horas para recibir o arquivo. Esta excepción deberá estar absolutamente xustificada.